

Kannanotto
25.3.2024

Suomen on lopetettava vammaisten lasten ja nuorten kaltoinkohtelu

MOT nostaa esiin kehitysvammaisten ja autististen lasten ja nuorten epäinhimillisen kohtelun laitosoissa – Järkytyksen ilmaiseminen ei riitä, vaan tarvitaan tekoja. Kaltoinkohtelusta tulee tehdä selvitys, palveluiden riittävät resurssit ja laatu on turvattava ja Suomeen on perustettava vammaisasiavaltuutetun virka.

Maanantain (25.3.2024) Yle MOT käsittelee kehitysvammaisten ja autististen nuorten epäinhimillistä kohtelua.

Kaltoinkohtelusta tulee tehdä selvitys

Ohjelmassa esitettyjen tietojen perusteella on selvää, että nuoret ovat joutuneet laitosjaksojen aikana räikeiden oikeusloukkausten kohteiksi. Liikkumista on rajoitettu eri tavoin lainsäädännön vastaisesti perustellen tätä mm. henkilöstöresurssien puutteella. Arjen virikkeiden ja ulkoilun sijaan lapsia ja nuoria on toistuvasti eristetty virikkeettömään tilaan, josta seuraa lisää haastavaa käyttäytymistä.

Kehitysvamma- ja autismijärjestöjen neuvonta- ja muussa työssä tällaisia tapauksia nousee valitettavasti esiin yhä uudelleen. Kehitysvamma- ja autismijärjestöt ovat esittäneet jo aiemmin päättäjille ja viranomaisille kaltoinkohtelua koskevan valtakunnallisen selvityksen laatimista. Selvityksessä tulisi arvioida lasten ja nuorten tuen tarpeet sekä vaativan tuen yksiköissä käytettävissä olevat resurssit ja osaaminen, joiden avulla lasten ja nuorten tuen tarpeisiin vastataan. Vaativan tuen yksiköitä ei ole tällä hetkellä Suomessa riittävästi. Lapsia ja nuoria siirretään paikasta toiseen, mikä syventää heidän pahoinvointiaan.

Kaltoinkohtelun vähentämiseen tähtäävä ohjelma on vihdoin saatava käyntiin ja tunnistettava myös rakenteelliset tekijät, jotka johtavat kaltoinkohteluun.

Palveluiden riittävät resurssit ja laatu on turvattava

Laitoskuntoutuksen tulee olla laadukasta, tavoitteellista ja määräaikaista palvelua, ja sitä tulee valvoa riittävästi. Kenenkään ei tule asua pitkäaikaisesti laitoksessa.

Henkilöstön osaaminen ja henkilöstömäärä on turvattava. Ryhmäkoot tulee pitää pieninä. Tutkimukset osoittavat, että isoissa yksiköissä käytetään enemmän rajoitustoimenpiteitä.

Valvontaviranomaisten resursseja ja tarkastuksia pitää lisätä sekä vahvistaa tukea ja ohjausta yksiköille. Valvonnassa tulee myös arvioida, onko yksiköillä käytettävissä riittävät resurssit sekä lasten ja nuorten tarpeita palvelevat tilat.

Ennaltaehkäisevät palvelut ja kotiin saatava apu ovat nyt puutteellisia. Vaihtoehdot ovat joko perheille sopimattomia tai niitä ei ole lainkaan. Tilanteiden kriisiytyessä perheet jäävät yksin. Vaihtoehtojen puuttuessa lasten pitkäaikainen laitosasuminen on vuodesta 2015 pysynyt ennallaan, vaikka muilla ikäryhmillä se on vähentynyt. Kotiin tuotavilla palveluilla voidaan vähentää laitoskuntoutuksen tarvetta.

Suomeen on perustettava vammaisasiavaltuutetun virka

Vammaiset ihmiset tarvitsevat lakien toteuttamista puolustamaan vammaisasiavaltuutetun, joka on perehtynyt heidän asioihinsa ja puolustaa vammaisten asemaa yhteiskunnassa. Suomessa on useita muita asiavaltuutettuja olemassa, ei kuitenkaan yhtä tahoa, joka puolustaisi vammaisten ihmisten oikeuksia ja lakien toteuttamista ilman syrjintää.

On suomalaiselle oikeusvaltiolle häpeäksi, että monin tavoin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten perus- ja ihmisoikeuksia loukataan sellaisten palveluiden piirissä, joita he tarvitsevat vammansa vuoksi. Lapsia ja nuoria ja heidän perheitään ei saa jättää yksin. Esille nostetut ihmisoikeusloukkaukset on selvitettävä perinpohjaisesti ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet.

Allekirjoittajat

Satu Taiveaho, toiminnanjohtaja

Autismiliitto

Annette Tallberg-Hahtela, verksamhetsledare

FDUV

Risto Burman, toiminnanjohtaja

Kehitysvammaisten Tukiliitto

Susanna Hintsala, toiminnanjohtaja

Kehitysvammaliitto

Lisätiedot:

Satu Taiveaho: 050 4097 940, satu.taiveaho@autismiliitto.fi

Annette Tallberg-Hahtela 040 848 93 00, annette.tallberg-hahtela@fduv.fi

Risto Burman 050 5569 900, risto.burman@tukiliitto.fi

Susanna Hintsala 040 741 6179, susanna.hintsala@kvl.fi

